

Leef-Systeem-Schakel voor Energielandschap van de Toekomst

NLBW timmert als innovatieve en producerende schakel tussen leefwereld en systeemwereld bijna twintig jaar aan de weg (Omgevingswerken) en stelt de ontwikkelde methodische kennis en kunde in de komende jaren ten dienste van de energietransitie. Die veelbesproken transitie gaat pas lukken als de leefwereld en de systeemwereld met elkaar lerend optrekken. Met alleen ideeën uit de samenleving (de 'leefwereld') of met alleen provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en regionale energiestrategieën (de 'systeemwereld') gaan inspanningen aan weerskanten vooral tot frustratie leiden. In dit licht is de gedachte ontstaan om beide werelden uit welbegrepen eigenbelang binnen praktijken met elkaar te verbinden. Ze gaan elkaar als complementaire netwerken helpen, beide gericht op zowel eigen als maatschappelijke resultaten.

De leefwereld bestaat onder meer uit leden van divers samengestelde teams die hebben meegedaan aan de prijsvraag Energielandschap van de Toekomst. Van de dertig inzendingen in de eerste ronde zijn er negen doorgegaan naar de tweede ronde. Op 31 januari 2019 is in het LEF de beoordeling door de jury bekend gemaakt. Alle negen teams streven naar realisatie en zijn daarvoor afhankelijk van overheden die aan financiële en procedurele knoppen zitten.

De systeemwereld bestaat vooral uit teams binnen overheden, onder meer rijksdiensten die van EZK de opdracht hebben gekregen om op rijksgronden snel en goedkoop zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken. Deze sectorale opdracht kan op gespannen voet staan met integrale gebiedsontwikkeling met inbegrip van landschappelijke inpassing (Omgevingswet). Daarnaast is het nog een zoektocht hoe de anticiperende rol van het rijk en de marktgeoriënteerde systematiek van openbare gronduitgifte zich verhouden tot inbreng van creativiteit vanuit marktpartijen en ontwikkeling van eigenaarschap bij bewoners en gebruikers. Dit laatste - allerlei vormen van participatie- blijkt essentieel voor brede acceptatie van ruimtelijke ingrepen. Zie onder meer passage uit Klimaatakkoord.

Activiteiten vanuit NLBW 2019/2021

- Vorming en ondersteuning van netwerk voor de leefwereld.
- Ondersteuning van netwerk voor de systeemwereld.
- Voorbereiding van (gesprekken, analyses, verbindingen) en inrichting van producerende kwartaalbijeenkomsten in Utrecht.
- Alternierend produceert ene wereld en reageert andere wereld.
- Reflecties op verbeterpunten.
- Acties tot op ministerieel niveau.
- Rapportage(s) ter ondersteuning van producerende netwerken.
- Insteek vanuit lerende personen en groepen.

Eerste netwerkbijeenkomst 3 april 2019

- Leefwereld aan zet. De negen teams presenteren (aanzetten tot) business cases voor realisatie. Hamvraag: wat is nodig van de systeemwereld en welke overheden in het bijzonder?
- Helpende reflecties door vertegenwoordigers van betreffende overheden met interne doorzettingskracht, Sybilla Dekker (Minister van Staat), Dorine Putman (voormalig ASN) en Peter van Rooy (NLBW).

2

Ondersteuning

- NLBW met daarin KAD, RVO en RWS als uitvoerende diensten die de basis van het programma bekostigen en provincies/gemeenten die de knoppen voor realisatie bedienen en regionaal/lokaal maatwerk bekostigen.
- Gesprekken met BZK, EZK, IenW & LNV over betekenis en support.
- Gesprekken met potentiële ambassadeurs van het netwerk.
- KAD, RVO of RWS voor locaties (schatting gemiddeld 30 personen).
- Nlbw.nl met nieuws op weg naar realisaties.

Agenda

2019	februari/maart	Gesprekken met KAD, RVB, RVO & RWS over opzet van het programma en bekostiging van de basis van het programma.
2019	3 april	Inzenders prijsvraag in dialoog met systeemwereld. LEF van RWS.
2019	13 mei/28 mei/2 juli	Drie bijeenkomsten systeemwereld over realisaties op rijksgronden. LEF van RWS.
2019	4 juni	Van ideeën prijsvraag naar business cases met Dorine Putman. RVO.
2019	18 september	Inzenders noden bestuurders voor de volgende stap. Aandacht staatssteun.
2019	17 december	Vormen van participatie. Voorbeelden die werken.
2020	4 maart	Tussenrapportage met scherpe reflecties en verbeterpunten leef- en systeemwereld.
2020	8 april	Nader in te vullen.
2020	25 juni	Nader in te vullen.
2020	16 september	Nader in te vullen.
2020	16 december	Stand realisaties van grensverleggende projecten met handboek soldaat.
2021	voorjaar	Manifest over Omgevingswerken op basis energieproces en 20 jaar NLBW.

Passage over participatie uit Klimaatakkoord 2018

Om de projecten voor de bouw en exploitatie van hernieuwbaar op land in de energietransitie te laten slagen, gaan in gebieden met mogelijkheden en ambities voor hernieuwbare opwekking, partijen gelijkwaardig samenwerken in de ontwikkeling, bouw en exploitatie. Dit vertaalt zich in

evenwichtige eigendomsverdeling in een gebied waarbij gestreefd wordt naar 50% eigendom van de productie van de lokale omgeving (burgers en bedrijven). Investeren in een zon 157 –en/of windproject is ondernemerschap. Dat vergt ook mee-investeren en risico lopen. Het streven voor de eigendomsverhouding is een algemeen streven voor 2030. Er is lokaal ruimte om hier vanwege lokale project-gerelateerde redenen van af te wijken. Hierbij wordt ook in acht genomen de bijzondere positie van de waterschappen, die zowel lokale ontwikkelaar zijn als decentrale overheid met een verduurzamingsopgave van hun eigen bedrijfsprocessen.